

การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟู
ป่าภูถ้ำภูกระแต อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น
**SUSTAINABLE MANAGEMENT OF COMMUNITIES, FOREST
CONSERVATION AND FOREST RESTORATION NETWORK IN THE
CASE OF PHU THAM PHU KHATAE FOREST, WAENG NOI DISTRICT,
KHON KHAEN PROVINCE.**

อำนวยการ สันติช่วย

Amnuay Sangchuay

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
The Master of Public Administration Program under the Northeastern University.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ , อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ และ 3) เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 146 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน โดยใช้กรอบแนวคิดการป้องกันแก้ไขอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ด้าน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบค่า t (t-test) และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test) แบบ One way ANOVA และการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างเจาะลึก (In-Depth Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า : 1) สภาพการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) มีแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านการป้องกัน ควรมีกระบวนการส่งเสริมและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในพื้นที่ สร้างทีมงานอาสาสมัครพิทักษ์ป่าและการเฝ้าระวังป้องกันการบุกรุกทำลายป่าให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู พบว่า ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก มีการปลูกป่าเสริมในพื้นที่ป่าที่รกร้างเสื่อมโทรม ให้เกิดป่าใหม่ทดแทน ด้านการอนุรักษ์ พบว่า ควรมีการสำรวจพื้นที่ป่าและวางกฎเกณฑ์การอนุรักษ์แนวเขตป่าอย่างยั่งยืน, ด้านการใช้ทรัพยากร พบว่า ควรมีการควบคุม กำกับ ดูแล การกำหนดหลักเกณฑ์และ กฎ กติกา ในการใช้ทรัพยากรจากป่าที่ชัดเจน ด้านการเก็บกัก พบว่า ควรมีการพิจารณา ออก กฎ ระเบียบ การอนุรักษ์ เก็บกักและรักษา การตัดไม้ทำลายป่า ห้ามแสวงหาประโยชน์ โดยมีป้ายแสดงเขตอนุรักษ์ ด้านการรักษา พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูป่า มีกิจกรรมการป้องกันไฟป่าอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนา พบว่า ควรมีการวางแผนการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร มีการพัฒนาสร้างความคิดด้านพัฒนาการแนวใหม่ “ยกป่ามาไว้ที่นาสวน” เสมือนสร้างป่าไว้ในบ้านในชุมชน และ ด้านการแบ่งเขต พบว่า ควรมีการวางแผนการจัดแบ่งเขตการควบคุม เขตการล่าสัตว์ เขตปลอดจากการล่าสัตว์ เขตอุทยาน และจัดแบ่งกลุ่มของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของป่าภูถ้ำ ภูกระแต ให้เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน.

คำสำคัญ: การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน, เครือข่ายชุมชน, การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the sustainable management of people in Phu Tham Phu Kratae Forest Conservation and Rehabilitation Community Network, Waeng Noi District, Khon Kaen Province. 2) to compare opinions on sustainable management of people in the conservation community network And rehabilitation of Phu Tham Phu Kratae Forest, Waeng Noi District, Khon Kaen Province, classified by gender, age, educational level and occupation, and 3) to find suggestions for sustainable management development of the people of Phu Tham Phu Kratae Forest Conservation and Rehabilitation Community Network, Waeng Noi District, Khon Kaen Province This is a mixed methods research, consisting of 146 people, 8 primary informants. By using the concept of prevention, correction, conservation And environmental rehabilitation in 8 areas, determining statistical significance at the level of .05 Questionnaire 5 rating scales with statistical methods used in data analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test, one way ANOVA And qualitative research It is an In-Depth Interview and Descriptive Analysis.

The research found the follows : 1) Sustainable management conditions Of the Phu Tham Phu Kratae Forest Conservation and Rehabilitation Community Network, Waeng Noi District, Khon Kaen Province, found that the overall picture was at a high level. 2) The comparison of opinions towards the sustainable management of the people of the Phu Tham Phu Kratae Forest Conservation and Rehabilitation Community Group, Waeng Noi District, Khon Kaen Province, found that classified by gender, education level and occupation, in general, there is no difference in opinions. And classified according to age, found that, in general, opinions were significantly different at the level of 0.05 and. 3) Have guidelines for the development of sustainable management of the people, the community network for conservation and restoration of Phu Tham Phu Kratae forest, Waeng Noi District, Khon Kaen Province Regarding prevention, it was found that there should be a process to promote and create participation of people in the communities in the area. Build a team of forest protection volunteers and increase surveillance to prevent forest encroachment. Regarding correction and rehabilitation, it was found that training should be provided to members. There is additional forest plantations in the deteriorated forest areas. To create a new forest instead. Conservation aspect, it is found that the forest area should be surveyed and the rules for preserving the sustainable forest boundary, the use of resources found that there should be clear control and supervision of the rules and regulations for the use of forest resources. As for the storage, it is found that the rules for conservation, storage and maintenance should be considered. Deforestation Do not seek benefits With a sign indicating the conservation area for treatment, found that conservation activities should be organized Preserving and rehabilitating forests Have sustainable forest fire prevention activities In the aspect of development, it was found that the information system development plan should be planned. There is development, creating new developmental ideas. "Bring the forest to the forest" as if creating a forest in the house, in the community and in the area of zoning, it should be found that the control zoning should be planned Hunting area Hunting-free zone, sanctuary, and natural resource and environment group of Phu Tham, Phu Kratum Into a clear proportion.

Keywords: Sustainable management, Community networks, Forest conservation and restoration

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ 2560–2564) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นับว่ายังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจำนวนมากและเกิดความเสื่อมโทรมลงมากอย่างต่อเนื่อง มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นทั้งระหว่างรัฐและประชาชน และระหว่างประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ กันเองประกอบกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ

สิ่งแวดล้อมของประเทศ มีลักษณะรวมศูนย์ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ลดลง ทรัพยากรดินเสื่อมโทรมทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ระบบนิเวศชายฝั่งถูกทำลาย และทรัพยากรน้ำ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้น เป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างชาญฉลาดมากขึ้น โดยการปรับตัวจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง เพื่อแก้จุดอ่อน

ควบคู่กับการสร้างกลไกเชิงรุกให้จุดแข็งของประเทศให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีแนวทางหลักในการผลักดันการพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ คือ การกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ (National Research Agenda) ให้มีจุดเน้นที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง และสอดคล้องกับสาขาเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และการใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรมบูรณาการ โดยส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ รวมทั้งชุมชนในการสร้างสภาพแวดล้อม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–2564)

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นการอ้างสิทธิการยึดครองป่าทั้งหมดเป็นของรัฐโดยสมบูรณ์ และแย่งสิทธิการใช้สอยและควบคุมดูแลทรัพยากรป่าทั้งหมดของชุมชนจากที่เคยมีมาแต่เดิมไปจากราษฎรในท้องถิ่น ยิ่งไปกว่านั้น รัฐยังได้อนุญาตให้เอกชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงดำเนินการขอสัมปทานป่าไม้และตัดทวงผลประโยชน์จากทรัพยากรป่า โดยมีได้มีการดูแลให้ปลูกทดแทนตามหลักเกณฑ์อย่างถูกต้องแต่ประการใด ป่าจึงตกเป็นสมบัติใช้สอยของผู้มีอิทธิพลเพียงไม่กี่กลุ่ม คนจำนวนน้อยนี้สามารถตัดทวงผลประโยชน์มหาศาลในขณะที่ราษฎรในท้องถิ่น ซึ่งเคยเป็นผู้ใช้และดูแลรักษาป่ากลับถูกโยนบาปให้กลายเป็นผู้ทำลายป่าไป การตราพระราชบัญญัติป่าไม้ ก็ได้มีผลการบังคับใช้โดยเคร่งครัดปล่อยให้เกิดอาการเรื้อรังมาเนิ่นนาน พื้นที่ป่าสงวนหลายแห่งมีการจัดตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ มีทะเบียนบ้าน มีการเก็บภาษีบำรุงท้องที่ มีโรงเรียนและสถานที่ราชการต่าง ๆ ซึ่งก็เท่ากับการยอมรับการดำรงอยู่ของชาวบ้านและชุมชนอย่างชอบธรรม ทั้ง ๆ ที่ผิดกฎหมายของรัฐ ในเวลาต่อมา รัฐเริ่มเอาใจจริงเอาใจกับการใช้กฎหมายมาบังคับประชาชน มีความพยายามที่จะอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีความพยายามที่จะให้ธุรกิจเอกชนหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นได้เช่าที่ป่าสงวนในราคาถูก สร้างสวนป่าปลูกไม้โตเร็ว จนทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงด้านการเมือง มีการขับไล่ชาวบ้านออกจากพื้นที่ป่าสงวน จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างประชาชนกับรัฐ (พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507)

ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชนที่สาธารณะ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าฎฎฎฎฎฎฎฎ ปัญหา พื้นที่ป่า ป่าไม้และที่ดินทำกิน ลดลงอย่างรวดเร็ว ได้กลายมาเป็นปัญหาวิกฤตยิ่งขึ้นทุกขณะ นอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาการขาดความสมดุลของระบบนิเวศแล้วการแย่งชิงผลประโยชน์จากป่าและความล้มเหลวในการดำเนินนโยบายของรัฐจากการจัดการป่าและที่ดิน ยังได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงในหลาย ๆ พื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับรัฐหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมือง กระแสขัดแย้งอันเกิดจากนโยบายและระบบการจัดการที่ไร้ประสิทธิภาพและการแย่งชิงประโยชน์มีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากยิ่งขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การลดลงอย่างรวดเร็วของพื้นที่ป่ามีสาเหตุหลักมาจากการเพิ่มจำนวนของประชากรและการขยายขนาดที่ดินทำกินของเกษตรกรที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือมาจากการทำไร่แบบย่ำยีของชาวเขา การบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าอย่างผิดกฎหมาย โดยนายทุนและราษฎรทั่วไปจากมุมมองของรัฐ “ป่ากับคน” จึงอยู่ร่วมกันไม่ได้ ประชาชนในชนบทที่มีวิถีชีวิตใกล้ชิดผูกพันกับป่าได้ถูกกีดกันไม่ให้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับป่า

ประชาชนในตำบลท่านางแนว อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ได้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองก่อตั้งเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าฎฎฎฎฎฎ อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่นขึ้น เป็นการรวมกลุ่มของประชาชนในการเคลื่อนไหวที่เริ่มต้นจากกลุ่มเล็ก ๆ เมื่อหลายสิบปีก่อน กลายเป็นความร่วมมือร่วมใจในเครือข่ายชุมชนขนาดใหญ่ เพื่อการอนุรักษ์รักษาและฟื้นฟูป่าฎฎฎฎฎฎ ผืนสุดท้ายเอาไว้ โดยมีหลักการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชน การนำกระบวนการอนุรักษ์ป่าโดยให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม เน้นวิถีวัฒนธรรมและความเกื้อกูลของคนในชุมชน ค้นหาและพัฒนาการใช้ทรัพยากรร่วมของชุมชนจนนำไปสู่ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้คนในชุมชนในท้องถิ่น ได้มีโอกาส เรียนรู้ ในอัตลักษณ์ความเป็นตัวตน บนพื้นฐานของทุนทางสังคม วัฒนธรรม และองค์ความรู้ใหม่ที่เพียงพอที่จะดำรงตนในบริบทสถานการณ์โลกอย่างเป็นรูปธรรมให้เกิดการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคลในชุมชน ถึงความรับผิดชอบอันพึงมีต่อชุมชนและสังคมร่วมกัน เพื่อพัฒนาป่าและชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกันพึ่งพาอาศัยกันและกันอย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่าย

ชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอมโนรมย์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลทางวิชาการ การเรียนการสอนให้กับนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และใช้ในการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาอื่น ๆ ในสถาบันการศึกษาเดียวกัน ตลอดจนเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าของกลุ่มของประชาชน ที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน จาก การบุกรุกพื้นที่สาธารณะในชุมชน ตัดไม้ทำลายป่า ให้กลับ กลายมาเป็นพื้นที่ป่าสาธารณะในชุมชนได้ตามความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยรวม ได้อย่างยั่งยืน

คำถามการวิจัย

2.1 สภาพการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของ ประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอมโนรมย์ จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับใด

2.2 มีข้อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน กลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอมโนรมย์ จังหวัดขอนแก่น ต่อการบริหารจัดการ อย่างยั่งยืน จำแนกตาม เพศ, อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ แตกต่างกันอย่างไรร

2.3 มีแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอมโนรมย์ จังหวัดขอนแก่น อย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการอย่าง ยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟู ป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอมโนรมย์ จังหวัดขอนแก่น

3.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหาร จัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชน อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอมโนรมย์ จังหวัด ขอนแก่น จำแนกตาม เพศ, อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ

3.3 เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่าย ชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอมโนรมย์ จังหวัดขอนแก่น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 การจัดการความรู้เป็น เครื่องมือสร้าง “พลังทวีคูณ” (Synergy) ในการปฏิบัติ ราชการ คือ พลังของข้าราชการระดับสูง ข้าราชการระดับ กลาง และข้าราชการระดับล่าง ให้สามารถสร้างผลงานใน ระดับสร้างสรรค์และมีผลสัมฤทธิ์สูง จะต้องมีการวางแผน การปฏิบัติราชการทุกระยะมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของงานยึดแนวคิด ว่า “ต้องปฏิบัติงานที่เป็นความจริง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” ให้เน้นการสร้างความคิดใหม่ตามวิชาการ สมัยใหม่และนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติราชการตลอดเวลา ประกอบกับส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มี ลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยมี แนวทางปฏิบัติ

1. หน่วยงานต้องสร้างระบบให้สามารถรับรู้ ข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง

2. หน่วยงานต้องสามารถประมวลผลความรู้ใน ด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้ อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการ เปลี่ยนแปลงไป

3. หน่วยงานต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของ ข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการทุกคนเป็นผู้มี ความรู้ ความ สามารถในวิชาการสมัยใหม่ตลอดเวลา มีความสามารถในการ ปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีคุณธรรม

4. หน่วยงานต้องมีการสร้างความมีส่วนร่วมในหมู่ ข้าราชการให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อ การนำมาพัฒนาใช้ในการปฏิบัติราชการร่วมกันให้เกิด ประสิทธิภาพ

ชนะชัย ประทุมมั่ง (2557) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้กระบวนการพาอีกพบว่าจะ เน้นเฉลี่ยของความรู้ เรื่องการอนุรักษ์ป่าชุมชน เจตคติ ต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า ชุมชนและจิตสาธารณะอนุรักษ์ป่าชุมชนและผลสัมฤทธิ์การ อบรมของคณะกรรมการอาสาสมัครพิทักษ์ป่าโคกผกูดมี คะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, ตามลำดับระหว่างการอบรมมีการประเมิน 3 ด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากประเมินการมีส่วนร่วมของผู้รับ

ฝึกอบรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยการประเมินตนเองการประเมินโดยเพื่อนและการประเมินโดยผู้อำนวยความสะดวกในสถานการณ์อดีตปัจจุบันและอนาคตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, ตามลำดับ

ฤทธิ์ วัฒนชัยยิ่งเจริญ : หนังสือชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต หลักการแนวคิดในการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

1.) การป้องกัน หมายถึง หลักการป้องกันคุ้มครองทรัพยากรสิ่งแวดล้อมป่าไม้ ที่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้เอง เพื่อให้มีอัตราในการนำทรัพยากรมาใช้ในระดับที่สามารถเกิดขึ้นมาทดแทนได้ทันกับการนำไปใช้ประโยชน์ของประชาชนในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้มีทรัพยากรนั้นไว้ใช้อย่างยั่งยืน ทั้งยังรวมถึงการป้องกันทรัพยากรที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เกิดการมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ปลูกพืชหมุนเวียนสำหรับใช้งานได้อย่างยั่งยืนสืบไป

2.) การแก้ไขและฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการแก้ไขหรือซ่อมแซมทรัพยากรที่ลดลงหรือเสื่อมสลายไปของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การฟื้นฟู หมายถึง การดำเนินการกับทรัพยากร ที่ลดลงหรือเสื่อมโทรมให้สามารถฟื้นคืนกลับสู่สภาพเดิมได้โดยการปิดกั้นไม่ให้มีการรบกวนระบบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ระบบสิ่งแวดล้อมมีเวลาในการฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก

3.) การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยความฉลาดและใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์มากที่สุด โดยหลีกเลี่ยงให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

4.) การใช้ทรัพยากร หมายถึง การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปริมาณที่เหมาะสมไม่มากเกินไป โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีของเสียที่เกิดจากการใช้งานน้อยที่สุดหรือไม่มีของเสียเกิดขึ้นเลย การใช้อย่างยั่งยืนนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

5.) การเก็บกัก หมายถึง การรวบรวมและการเก็บกักทรัพยากรที่มีแนวโน้มจะเกิดการขาดแคลนในบางช่วงเวลาไว้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในกิจกรรมที่เหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

6.) การรักษา หมายถึง การดำเนินการกับทรัพยากรที่ลดลงหรือเสื่อมโทรมให้สามารถฟื้นคืนกลับสู่สภาพเดิมได้โดยอาศัยวิธีการทางเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นเข้ามาช่วยดำเนินการซ่อมแซมส่วนที่เสียหาย จนทำให้สิ่งแวดล้อมสามารถกลับสู่สภาพเดิมได้อีก

7.) การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาปรับปรุงสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น เป็นการเร่งหรือเพิ่มประสิทธิภาพให้ได้ผลผลิตที่ดีขึ้น การพัฒนาทรัพยากรจะต้องมีการนำเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามาใช้ควบคู่กับกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอน

8.) การแบ่งเขต หมายถึง การจัดแบ่งกลุ่มหรือประเภทของทรัพยากรเพื่อให้สามารถดำเนินการอนุรักษ์ได้ผลดีขึ้น การดำเนินการนี้อาจมีการแบ่งพื้นที่ควบคุมเพื่อให้มีสภาวะที่เหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากร

มีชัย วงษ์อุบและธีรวิสิฐ มูลงามกุล (2558: 205) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า ผลการศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่การปลูกป่า การดูแลรักษาป่า การป้องกันไฟป่า และการป้องกันรักษาป่า

ธิรา เกษแก้ว (2555) ได้ศึกษา ลักษณะของสื่อที่พึงประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ แม่สาตอนบน อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ลักษณะของสื่อที่ชุมชนเห็นว่ามี ส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด คือ สื่อกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้ ให้มีการส่งเสริมความรู้ในการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้และนำเสนอสื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชน

ภาวดี ทะไกรราช (2560 : 128-134) ทำการศึกษาวิจัย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ชายแดน พบว่า ป่าชุมชนเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนประชาชนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง ได้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเน้นความสอดคล้องกับวิถีชีวิตความเชื่อและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในชุมชนในการดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาป่าชุมชนบนฐาน ความเชื่อและภูมิปัญญา ที่มีอยู่ท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแนวทางที่

สำคัญในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในพื้นที่ชายแดน จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีเป้าหมายสูงสุด เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้คงอยู่ และประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และรู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการป่าชุมชนในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่

ธงรบ ขุนสงคราม (2561) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชน กรณีศึกษา: ศูนย์อุดมศึกษาปะคำ ตำบลหูก้าน อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชนศูนย์อุดมศึกษา ปะคำ พบว่า คนในชุมชนมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปลูกพืชหมุนเวียนการปล่อยหญ้าช่วยยึดดินหนา การสืบชะตาน้ำการสร้างฝายกันน้ำ และการอนุรักษ์ป่าไม้ตามความเชื่อ เรื่องป่าดอนปู่ตาการบวชป่า และทำบุญป่า

ประเสริฐ เย็นวัฒนาและคุณ โทจันทร์ (2554) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาและฟื้นฟูป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาว พบว่า ป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาว เดิมในอดีตเป็นป่าที่มีสภาพอุดมสมบูรณ์มากประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ โดยไม่ต้องมีการขออนุญาตและไม่ได้มีกฎเกณฑ์ระเบียบ ข้อบังคับการควบคุม ไม่มีการจัดการทรัพยากรในทางที่ถูกต้อง ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในป่าชุมชนแห่งนี้ค่อย ๆ ลดลง เนื่องจากประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้ประโยชน์และบำรุงรักษา ปัญหาในการพัฒนาและฟื้นฟูป่าชุมชน

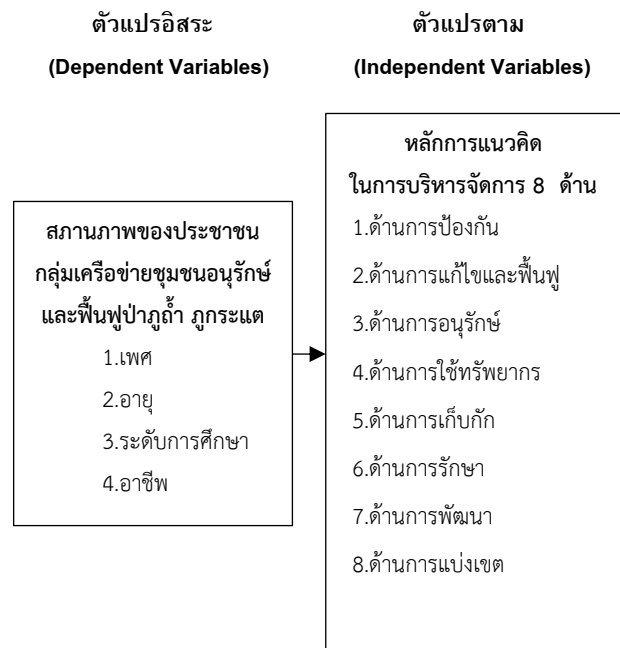
อุดม ฒ สุวรรณ (2555) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่โครงการหลวง ห้วยโป่ง ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่า จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่โครงการส่วนใหญ่ ได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับการฝึกอบรม มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัย ได้ใช้หลักการแนวคิดในการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของ ฤทธิ์ วัฒนชัยยิ่งเจริญ (หนังสือชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต) และบทความใน

วารสาร สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น การป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่า (วันที่ 20 ต.ค. 2558) 8 ด้าน มาบูรณาการใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังตารางภาพที่กรอบแนวคิดการวิจัย

ตารางภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตารางภาพ กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

6.1 สภาพการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง

6.2 ประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต ที่มี เพศ ,อายุ,ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6.3 มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ที่หลากหลายประการ

วิธีดำเนินการ

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้กรอบแนวคิดการป้องกันแก้ไขของนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ของ ดร.ฤทธิ์ วัฒนชัยยิ่งเจริญ (หนังสือชีวิตกับสิ่งแวดล้อมสิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต) และบทความในวารสารสำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำลายป่า (วันที่ 20 ต.ค. 2558) มาบูรณาการใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย 8 ด้าน ประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต ตำบลท่านางแนว จำนวน 234 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan จำนวน 146 คน จำแนกออกเป็น เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา และอาชีพ และการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเจาะลึก (In-depth Interview) เลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต ข้าราชการเจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารองค์กรในพื้นที่กลุ่มละ 1 คน โดยวิธีเจาะจง กระจายตามความเหมาะสมของสถานการณ์ (ชาย โพรสิธิตา, 2550) จำนวน 8 คน ใช้วิธีการสรุปผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

8.สรุปผลการวิจัย

8.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) พบว่า

8.1.1 การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต อำเภอเวียงชัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต อำเภอเวียงชัย จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวมภาพอยู่ในระดับมาก (4.082) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาด้านน้อยที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกัน (4.157) ด้านการรักษา (4.121) และ ด้านการอนุรักษ์ (4.108) ตามลำดับ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ สืบเนื่องมาจาก ในการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า

ภูกระแต มีคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า “สมาคมเพื่อนภู”อย่างเป็นระบบ มีผู้นำตำแหน่งนายกสมาคมเพื่อนภูที่เข้มแข็ง มีกระบวนการติดตาม รายงานผลการดำเนินงานอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าอย่างเป็นระบบ

8.1.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต อำเภอเวียงชัย จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า

1.) จำแนกตาม เพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต อยู่ในระดับมาก โดยเพศหญิง (4.24) มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการมากกว่า เพศชาย (4.14) และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.) จำแนกตาม อายุ โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการป้องกัน, 2.ด้านการใช้ทรัพยากร และ 3.ด้านการแบ่งเขต และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู, 2.ด้านการอนุรักษ์, 3. ด้านการเก็บกัก, 4.ด้านการรักษา และ 5.ด้านการพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.) จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากประชาชนกลุ่มเครือข่ายนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต ที่ผู้วิจัยได้มาเป็นกลุ่มตัวอย่างไปเก็บข้อมูลมาได้ ส่วนใหญ่ประชาชนกลุ่มนี้จะมีความรู้ความเข้าใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของมีจิตสำนึกของความรู้สึกรับผิดชอบมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต โดยสมัครใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้า ภูกระแต และเป็นสมาชิก “สมาคมเพื่อนภู”โดยมี นายพิชาญ ทิพวงษ์

เป็นผู้อำนวยความสะดวกฯ ได้ประสานงานขยายความร่วมมือในหมู่บ้าน อย่างยั่งยืนจัดตั้งเป็นกลุ่มประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น เพื่อร่วมมือร่วมใจกัน อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต โดยการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความคิดมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต เข้าเป็นสมาชิก “สมาคมเพื่อนภู” จึงมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และไม่แตกต่างกัน

4.) จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (4.145) และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับการจำแนกตาม ระดับการศึกษา

8.1.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการป้องกัน ควรมีกระบวนการส่งเสริมและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในพื้นที่ สร้างทีมงานอาสาสมัครพิทักษ์ป่าและการเฝ้าระวังป้องกันการบุกรุกทำลายป่า 2) ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในดำเนินการอนุรักษ์และการแก้ไขและฟื้นฟูป่า มีการปลูกป่าเสริมในพื้นที่ป่าที่รกร้างเสื่อมโทรม ให้เกิดป่าใหม่ทดแทน. 3) ด้านการอนุรักษ์ ควรมีการสำรวจพื้นที่ป่าและวางกฎเกณฑ์การอนุรักษ์แนวเขตป่าอย่างยั่งยืน,ควรมีการกำหนด กฎ ระเบียบ กฎกติกา การใช้ประโยชน์ 4) ด้านการใช้ทรัพยากร ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และ กฎ กติกา จัดตั้งกลุ่มประชากรอาสาสมัครอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า เพื่อการควบคุม กำกับ ดูแลป่าไม่ให้เต็มพื้นที่ โดยมีแผนป้ายแสดงเขตพื้นที่ป่า เขตปลอดจากการล่าสัตว์ เขตอุทยาน เขตการใช้ประโยชน์ อย่างชัดเจน 5) ด้านการเก็บกัก ควรมีการประชุมคณะกรรมการและประชาชนในพื้นที่ เพื่อร่วมกันพิจารณา ออก กฎ ระเบียบ การอนุรักษ์ เก็บกักและรักษา ไม่ให้ประชาชนบุกรุก ตัดไม้ทำลายป่า แสวงหาผลประโยชน์ 6) ด้านการรักษา ควรมีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูป่า มีกิจกรรมการป้องกันไฟป่า มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการเก็บกักรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 7) ด้านการพัฒนา ควรมีการวางแผนการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร ด้านการวางแผนพัฒนาฟื้นฟูป่า อย่างมีระบบ สร้างความคิดด้านพัฒนาการแนวใหม่ เสมือนสร้าง

ป่าไว้ในบ้านในชุมชน“ยกป่ามาไว้ที่นาสวน” และ 8) ด้านการแบ่งเขต ควรมีการประชุมคณะกรรมการ และประชาชนในพื้นที่ เพื่อวางแผนการจัดแบ่งเขตการควบคุม จัดแบ่งเขตการล่าสัตว์ แบ่งเขตพื้นที่เพื่อการควบคุมป่า จัดแบ่งกลุ่มของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของป่า

8.2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

(Qualitative Research) พบว่า

8.2.1 ด้านการป้องกัน มีการสำรวจพื้นที่เขตแนวป่า โดยคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น “สมาคมเพื่อนภู” ศึกษาสภาพปัญหาพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และการใช้ประโยชน์ ที่ยังคงเหลืออยู่จริงร่วมกันกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และมีการส่งเสริมให้แต่ละชุมชนมีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลป่า สนับสนุนการปลูกป่า ปลูกพันธุ์พืชทดแทน ให้ความหลากหลายมากขึ้น ให้เป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหาร เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยยึดตามแนวพระราชดำริ “ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง”

8.2.2 ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู มีการแบ่งกลุ่มงานให้คณะกรรมการการเกษตรดำเนินการตามแนวพระราชดำริ จัดการสำรวจแนวเขตพื้นที่ป่าจัดการเรื่องน้ำที่สมดุล การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครเฉพาะกิจตามภารกิจที่จำเป็น มีการรวบรวมทรัพยากรเงินเข้ากองทุนทั้งภายในและภายนอก ให้เป็นกองทุนพัฒนาอาชีพให้แก่อาสาสมัครเพื่อฟื้นฟูป่า เฝ้าระวังรักษาป่าเพื่อไม่ให้เกิดการล่าลาย เฝ้าระวังไฟป่า เพื่อให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ฟื้นตัวเร็วตามธรรมชาติ

8.2.3 ด้านการอนุรักษ์ มีการสำรวจแนวเขตพื้นที่ป่าและวางกฎเกณฑ์กันแนวเขตป่า เพื่อให้เป็นเขตอุทยานไว้ 600 ไร่ มีการกำหนด กฎระเบียบ กฎกติกา การใช้ประโยชน์จากป่าภูถ้ำ ภูกระแต มีบทลงโทษตักเตือน ทำทัณฑ์บน มีการดำเนินการทางกฎหมาย บ้านเมือง มีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเป็นทางการ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสารมวลชน สถานีวิทยุกระจายเสียงที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

8.2.4 ด้านการใช้ทรัพยากร มีการกำหนดหลักเกณฑ์และกฎกติกาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสิ่งแวดล้อมป่าไม้ภูถ้ำ ภูกระแต โดยห้ามตัดไม้ทำลายป่า ห้ามนำพันธุ์ไม้ และทรัพยากรป่าไม้ออกจากป่า จัดแบ่ง

เขตการล่าสัตว์ มีป้ายแสดงเขตพื้นที่ปลอดจากการล่าสัตว์ เป็นเขตอุทยาน มีกฎ ระเบียบการใช้พื้นที่ป่าสาธารณะ ส่งเสริมให้ประชาชน ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำข้อตกลง (MOU.) ระหว่างคณะกรรมการกลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏา ภูกระแต อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น “สมาคมเพื่อนภู” กับ หน่วยงานส่วนราชการส่วนท้องถิ่น อำเภอแวงน้อย จังหวัด ขอนแก่น

8.2.5 ด้านการเก็บกัก มีการดำเนินงาน ส่งเสริมให้มีการขยายพันธุ์ไม้ชุมชนโดยชุมชน ในทุกสอง เดือน และให้มีการรายงาน ติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ฯ มีการจัดทำ โครงการฝายชะลอน้ำ ขนาดทาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ เพื่อใช้เก็บกักน้ำในเขตอนุรักษ์ฟื้นฟูป่า มีการใช้วิทยุ ติดตามตัวให้คณะกรรมการกลุ่มอนุรักษ์ฟื้นฟูป่า เพื่อใช้ ติดต่อประสานงาน มีการจัดทำสมุดบันทึกข้อมูล การ จัดเก็บรายได้ในส่วนที่ได้รับประโยชน์จากป่า มีการประชุม คณะกรรมการ พิจารณา ออกกฎ ระเบียบ โดยไม่ ให้ ประชาชนบุกรุก พื้นที่ป่า ตัดไม้ทำลายป่า เป็นแหล่ง ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ เป็นปอดของหมู่บ้านของ ชุมชน

8.2.6. ด้านการรักษา มีการแต่งตั้งกลุ่ม ประชาชนในชุมชนเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏา ภูกระแต อำเภอแวงน้อย ให้เป็นคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า ภูฏา ภูกระแต โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานคณะกรรมการ อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏา ภูกระแต อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น “สมาคมเพื่อนภู” ขึ้นโดยมี นายพิชาญ ทิพย์วงษ์ ตำแหน่ง นายกสมาคมเพื่อนภู เป็นผู้บริหาร ทำหน้าที่เป็นผู้ ประสานงานกับคณะกรรมการ ฯ ในการดำเนินงานอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าภูฏา ภูกระแต ด้านต่าง ๆ มีกิจกรรมการ อนุรักษ์และฟื้นฟู กิจกรรมการป้องกันไฟป่า การเก็บกัก รักษา การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

8.2.7 ด้านการพัฒนา มีการพัฒนาระบบ ข้อมูลป่า พัฒนาศักยภาพผู้นำ กลุ่มแกนนำ กลุ่มอาสาสมัคร เยาวชนรุ่นสู่รุ่น สร้างความรู้ ความเข้าใจ เข้าถึงและเกิด ความคิดการมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูป่า ภูฏา ภูกระแตที่ยั่งยืน มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาก การอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูป่า “ยกปามาไว้ที่นาสวน” เสมือนสร้างป่าไว้ในบ้านในชุมชน เช่น โครงการ “ป่าบ้าน อาหารชุมชน” “ป่าส่วนรวม” “ป่าพื้นบ้าน” มีการพัฒนา

จัดการน้ำชุมชน การดำเนินการตามแนวทฤษฎีใหม่ มีการ อบรมสร้างความรู้ให้แก่ผู้นำ กลุ่มแกนนำ กลุ่มอาสาสมัคร และเยาวชนคนรุ่นใหม่

8.2.8 ด้านการแบ่งเขตพื้นที่ป่า มีการจัดแบ่ง เขตพื้นที่ป่าให้เป็นสัดส่วน “เสมือนไข่แดงไข่ขาว” โดย เขต พื้นที่ไข่ขาว จะเป็นเขตที่ใช้ประโยชน์ได้ จะมี กฎกติกาการใช้ประโยชน์ร่วมกัน จัดแบ่งเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ และการอนุรักษ์ แฝดทางทำลายป่า และกำหนดให้มีพื้นที่ ยึดหยุ่นที่เป็นพื้นที่เขตติดต่อกับที่อยู่อาศัยของประชาชน เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยวิธีพึ่งพา จัดทำโครงการ “ป่าแล้งให้เป็นป่าที่ชุ่มชื้น”

อภิปรายผลการวิจัย

9.1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการ อย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟู ป่าภูฏา ภูกระแต อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดย ภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการโดยรวมภาพอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหาร จัดการอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้ง 8 ด้าน สาเหตุที่เป็น เช่นนี้ สืบเนื่องมาจาก มีการจัดตั้งผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มี คณะกรรมการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏา ภูกระแต “สมาคมเพื่อนภู” เพื่อดำเนินการบริหารจัดการ ป้องกัน อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏา ภูกระแต อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่น มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าไม้ มีการ จัดทำโครงการบวชป่า มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาก การอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูป่า “ยกปามาไว้ที่นาสวน” เสมือนสร้างป่าไว้ในบ้านในชุมชน มีการส่งเสริมให้ความรู้ เรื่องการใช้ทรัพยากรป่าไม้ มาใช้ในการบริหารจัดการอยู่ ในระดับที่ดี เป็นผลทำให้ป่าไม้สามารถเกิดขึ้นทดแทนกัน ได้ทัน กับการนำทรัพยากรป่าไม้ไปใช้ประโยชน์ของ ประชาชนในชุมชน ด้วยความพึงพอใจและเต็มใจของกลุ่ม สมาชิกในการร่วมกันบริหารจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืนได้ เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นรายด้าน ดังนี้

9.1.1 ด้านการป้องกัน พบว่า การบริหาร จัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าภูฏา ภูกระแต อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานการวิจัยของ มีชัย วงษ์อุปและธีรวิสิฐ มูลงามกุล

(2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า ผลการศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การปลูกป่า การดูแลรักษาป่า การป้องกันไฟป่า และ การป้องกันรักษาป่า

9.1.2 ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้าภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ภาวดี ทะไกรราช (2560 : 128-134) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ชายแดน พบว่า ป่าชุมชนเป็นทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและในพื้นที่ใกล้เคียง ได้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเน้นความสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และรู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการป่าชุมชนในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่บริบทและวัฒนธรรมรวมถึงวิถีชีวิต ความเชื่อและความศรัทธา มีการวางแผนการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนและทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ โดยการใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์พึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการดูแลและอนุรักษ์ป่าชุมชน ตั้งแต่ปลูกป่าบำรุงดินและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชน เป็นขั้นตอน

9.1.3 ด้านการอนุรักษ์ พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้าภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สิริพงษ์ ชูแสน (2555) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รายเขามภู จังหวัดชลบุรี พบว่า ป่าไม้ในบริเวณรอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว มีปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ระดับการศึกษา การเข้ารับการอบรม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้ราษฎรมีความรู้และความเข้าใจใน ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ เพื่อราษฎรจะได้ตระหนัก

เห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้น

9.1.4 ด้านการใช้ทรัพยากร พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้าภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ประเสริฐ เย็นวัฒนา, คุณ โทษันท์, (2554) ได้ศึกษา แนวทางพัฒนาและฟื้นฟูป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาว พบว่า ป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาว ภายหลังจากประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และความเข้าใจในการใช้ประโยชน์และบำรุงรักษาป่าชุมชนแล้ว มีแนวทางพัฒนาและฟื้นฟูป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาวให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน คือ การจัดการพื้นที่ การปลูกเสริมป่า การควบคุมไฟป่า การตัดถนนสัญจรรอบชายป่า การอนุรักษ์ป่า การพัฒนาทางด้านการเกษตรกรรม การวางแผนการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ คือ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำนวนลดน้อยลง และมีการฟื้นฟูให้คืนสภาพ ให้เกิดเป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ เป็นสถานที่เก็บของป่า เป็นแหล่งหาอาหาร เป็นแหล่งสมุนไพรหรือใช้ประโยชน์ อื่น ๆ ของประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

9.1.5 ด้านการเก็บกัก พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้าภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สิริพงษ์ ชูแสน (2555) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่รายเขามภู จังหวัดชลบุรี พบว่า รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียวปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้รับการอบรม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความรู้และความเข้าใจใน ความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้ราษฎรได้ตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การดูแลรักษาป่า

9.1.6 ด้านการรักษา พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูเก้าภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ มีชัย วงษ์อุปและธีรวิสิฐ มุลงามกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของ

ประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า ผลการศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

9.1.7 ด้านการพัฒนา พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏำภูกระแต อำเภอแว้งน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ประเสริฐ เ็นวัฒนาและคุณ โทษณ์, (2554) ได้ศึกษา แนวทางพัฒนาและฟื้นฟูป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาว พบว่า ภายหลังจากประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และความเข้าใจในการใช้ประโยชน์และบำรุงรักษาป่าชุมชนแล้ว มีแนวทางพัฒนาและฟื้นฟูป่าชุมชนโคกหนองน้ำขาวให้เกิดความอุดมสมบูรณ์และยั่งยืน ได้แก่ การจัดการพื้นที่การปลูกเสริมป่า การควบคุมไฟป่า การตัดถนนสัญจรรอบชายป่า การอนุรักษ์ป่า การพัฒนาทางด้านการเกษตรกรรม การวางแผนการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีการฟื้นฟูให้คืนสภาพ ให้เกิดเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ ใช้เป็นสถานที่เก็บของป่าเป็นแหล่งอาหารเป็นแหล่งสมุนไพรหรือใช้ประโยชน์จากไม้เพื่อนำมาเป็นเชื้อเพลิงรวมทั้งใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

9.1.8 ด้านการแบ่งเขต พบว่า การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏำภูกระแต อำเภอแว้งน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ธงรบ ขุนสงคราม (2561) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชน กรณีศึกษา: ศูนย์อุดมศึกษาปะคำ ตำบลหูก้าน อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชนศูนย์อุดมศึกษา ปะคำ ได้มีการวางแผนในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าชุมชน และหาแนวทางการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชุมชนอย่างคุ้มค่า ได้แก่ การตั้งกฎกติกาและบทลงโทษ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์อุดมศึกษา ปะคำ เป็นคณะกรรมการดูแลรักษาป่าชุมชน มีอำนาจตัดสินใจ จับ ปรับ ส่งดำเนินคดีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

9.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏำภูกระแต อำเภอแว้งน้อย จังหวัด

ขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า

9.2.1 จำแนกตาม เพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Samples) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนของประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏำภูกระแต อยู่ในระดับมาก โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการมากกว่า (4.24) กว่าเพศชาย (4.14) และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ สืบเนื่องมาจาก ในการบริหารจัดการของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏำภูกระแต อำเภอแว้งน้อย จังหวัดขอนแก่น ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่หลากหลายและต่างกันได้รับการส่งเสริมอบรม พัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจและวางแผนในทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ในชุมชน ของตนเอง เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏำภูกระแต ภายใต้การนำของนายพิชาญ ทิพงษ์ ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูฏำภูกระแต “สมาคมเพื่อนภู”

9.2.2 จำแนกตาม อายุ โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F –test แบบ One way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวม ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการป้องกัน, 2.ด้านการใช้ทรัพยากร และ 3.ด้านการแบ่งเขต และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านการแก้ไขและฟื้นฟู, 2.ด้านการอนุรักษ์, 3.ด้านการเก็บกัก, 4.ด้านการรักษา และ 5.ด้านการพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนะชัย ประทุมมั่ง (2557 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้กระบวนการพาอีก พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้ เรื่องการอนุรักษ์ป่าชุมชน เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน และจิตสาธารณะของการอนุรักษ์ป่าชุมชนและผลสัมฤทธิ์การอบรมของคณะกรรมการอาสาสมัครพิทักษ์ป่าโคกผักกูด หลังจากการอบรมมี

คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการอบรม โดยมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

9.2.3 จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F –test แบบ One way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากประชาชนกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต ที่ผู้วิจัย ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษาวิจัยส่วนใหญ่จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีจิตสำนึกของความรับผิดชอบมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต โดยสมัครใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครเป็นคณะกรรมการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต และเป็นสมาชิก “สมาคมเพื่อนภู” โดยมี นายพิชาญ ทิพวงษ์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ได้ประสานงานขยายความร่วมมือ ในหมู่บ้าน อย่างยั่งยืนจัดตั้งเป็นกลุ่มประชาชนเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น เพื่อร่วมมือร่วมใจกัน อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต โดยเป็นสมาชิก “สมาคมเพื่อนภู”จึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

9.2.4 จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F –test แบบ One way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (4.145) และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับการจำแนกตามระดับการศึกษา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยนั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ สืบเนื่องมาจาก ในการบริหารจัดการของประชาชนกลุ่มเครือข่ายชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ที่มีกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายหลัก จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพที่หลากหลายและต่างก็ได้รับการส่งเสริมอบรมพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ในชุมชนของตนเอง ภายใต้การนำของ นายพิชาญ ทิพวงษ์ ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น “สมาคมเพื่อนภู” จึงมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตาม อายุ โดยภาพรวม พบว่าความคิดเห็น

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ชนะชัย ประทุมมั่ง (2557) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้กระบวนการพาอีก พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้ เรื่องการอนุรักษ์ป่าชุมชน เจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน และจิตสาธารณะของการอนุรักษ์ป่าชุมชนและผลสัมฤทธิ์การอบรมของคณะกรรมการ อาสาสมัครพิทักษ์ป่าโคกผกูด

ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

10.1.1 หน่วยงานส่วนราชการภาครัฐที่เป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคประชาชน อื่น ๆ ทุกภาคส่วน ควรสนับสนุนส่งเสริมและสงวนไว้ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ในชุมชน ยื่นมือการเข้ามา มีบทบาท ออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กำกับดูแล การป้องกันการบุกรุก รุกทำลายป่า บดบังโทษต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าภูถ้ำ ภูกระแต อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น ให้คงสภาพความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

10.2.2 หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคประชาชน เอกชน อื่น ๆ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริม ให้ความสนใจ เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน และการฟื้นฟูป่า และมีการจัดตั้งงบประมาณสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย ศึกษาหาข้อมูล ข้อดี ข้อเสีย ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบต่อชุมชน.

10.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ

10.2.1 ควรส่งเสริมให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยความฉลาดและใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อมนุษย์ โดยการหลีกเลี่ยงการนำมาใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนน้อยที่สุด

10.2.2 ควรส่งเสริมให้มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ชุมชน ให้มากยิ่งขึ้น เป็นการยืนยันความยั่งยืน ยืนยมนในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมป่าไม้ภูถ้ำ ภูกระแต อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น

10.3.3 ควรมีการส่งเสริมให้แต่ละชุมชน ตำบล หมู่บ้านในพื้นที่ที่มีป่าไม้ ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมป่าไม้ สร้างทีมงาน

อาสาสมัครพิทักษ์ป่า การอบรมให้ความรู้ การดูแลรักษาป่า ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกป่า ปลูกพันธุ์ไม้ พันธุ์พืช ทดแทน ให้เป็นป่าไม้ที่สมบูรณ์เพื่อการอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลัง

REFERENCES

- Chusen, S. (2012), *Factors affecting people's opinions on forest resource conservation surrounding Khao Khiao-Khao Chom Phu Wildlife Sanctuary, Chonburi province*, Thesis, Kasetsart University / Bangkok. (2012).
- Forest Act (1941) and National Forest Act (1964)*.
- Khunsongkram, T. (2018), *Application of Local Wisdom in Community Forest Conservation : A Case Study of Pakham Higher Education Center, Thamnop Subdistrict, Pakham District, Buriram Province*, 2nd International Conference on Buriram Rajabhat University Fri (2018).
- National Economic and Social Development Plan The 12th*, (2017-2021), on natural resources and the Environment.
- PrathumMang, CH. (2014) ,*Community Forest Conservation by Using the Paik Process* , Thesis, the publication of Graduate students, Year 8, Issue 2, July - December 2014.
- Royal Decree on *Good Governance and Administrative Procedures Act* (2003).
- Thakrairaj, P.(2016), *Local Wisdom and Community Forest Management in the Border Area*, Journal of Research and Development, Sisaket Rajabhat University, Year 3, No. 1 January - June (2016.).
- Wattana, P., & Tokhan,K. (2011), *Development and Rehabilitation of the Community Forest of Khok Nong Nam Khao*, Thongthakarn Administration Journal, Year 4, issue 4 (October - December 2011), pages 45 - 56.
- Wong-aob, M., & Munhamkul,T. (2015), *velopment Guideline of People in Local Government Organization Area, Wangjao District, Tak Province*, Master of Public Administration Program in Governance Kamphaeng Phet ajabhat University (2015), presenting research results at national and international academic nferences. Network of the Northern Rajabhat Graduate School No.1